

Tilannekatsaus lintuvesiltä ennen Helmi-ohjelmaa

Kim Jaatinen & Petteri Lehikoinen

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

LUOMUS
FINNISH MUSEUM OF NATURAL HISTORY

Contrasting conclusions in the study of wetland bird abundances show the importance of multi-level insights into protection and restoration action

Petteri Lehikoinen, Yanjie Xu,
Markku Mikkola-Roos, Aleksi
Lehikoinen, Kim Jaatinen

**Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute**

LUOMUS
FINNISH MUSEUM OF NATURAL HISTORY

Uhatut kosteikot

- Ihmisperäinen globaali luontokato ja kosteikot
 - 87% pinta-alasta menetetty – katovauhti jopa suurempi kuin metsän
 - 56% maailman vesilinnuista taantuvat

Uhatut kosteikot

- Ihmisperäinen globaali luontokato ja kosteikot
 - 87% pinta-alasta menetetty – katovauhti jopa suurempi kuin metsän
 - 56% maailman vesilinnuista taantuvat
- Suurimmat uhat: ilmastonmuutos, elinympäristöjen menetys ja heikkeneminen, vieraslajit
 - Rehevöityminen, tummuminen, umpeenkasvu, vieraslajit

Uhatut kosteikot

- Ihmisperäinen globaali luontokato ja kosteikot
 - 87% pinta-alasta menetetty – katovauhti jopa suurempi kuin metsän
 - 56% maailman vesilinnuista taantuvat
- Suurimmat uhat: ilmastonmuutos, elinympäristöjen menetys ja heikkeneminen, vieraslajit
 - Rehevöityminen, tummuminen, umpeenkasvu, vieraslajit
- Suojelutoimet riittämättömiä?
 - Haasteet: suojelualueiden ulkopuolelta tulevat paineet / valumat
 - Tutkimushaasteet: verrokkialueet, taustatrendit ja mittayksiköt

Wetland sites

Not protected

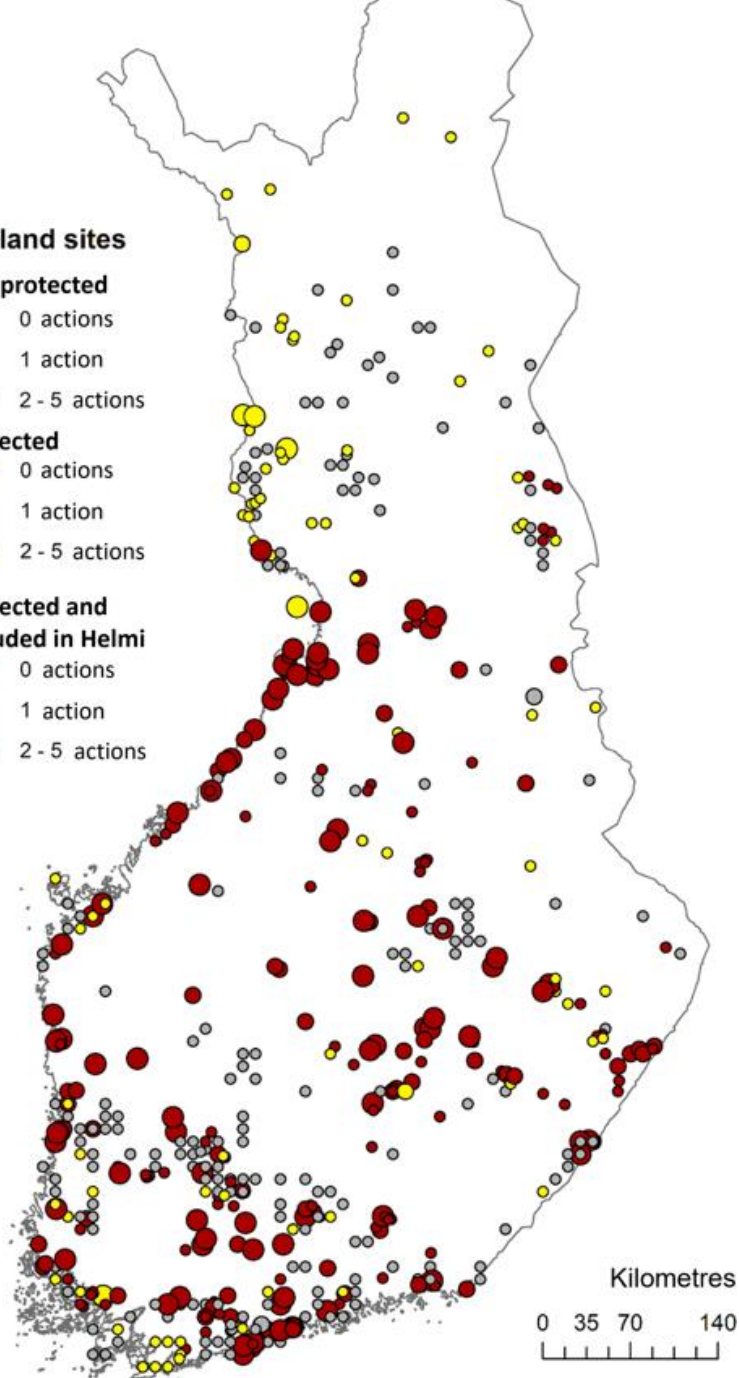
- 0 actions
- 1 action
- 2 - 5 actions

Protected

- 0 actions
- 1 action
- 2 - 5 actions

Protected and included in Helmi

- 0 actions
- 1 action
- 2 - 5 actions

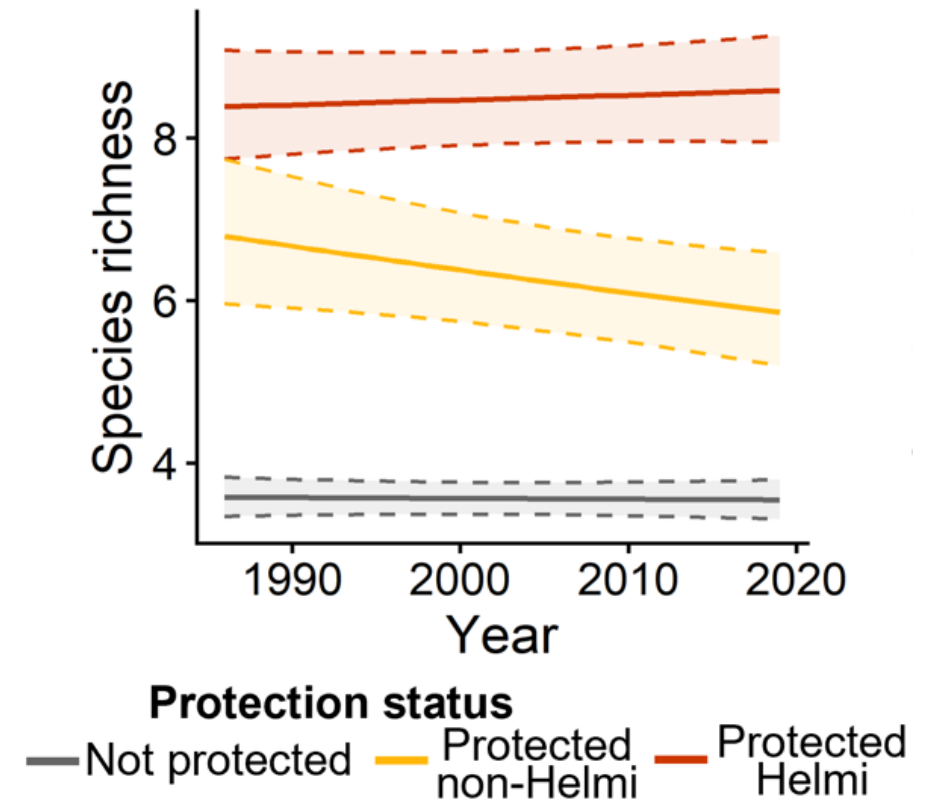

Tutkimusasetelma

- Vesilintulaskenta-aineisto
 - Vuodet 1986–2019
 - 994 luonnollisesti rehevää vesistöä
 - 442 suojeltua, 175 kunnostettua kohdetta
 - Pienimuotoista kunnostusta (ennen Helmi-ohjelman alkua)
 - 85 595 lintuparia
 - 35 lajia
 - 5 ”kilttaa”

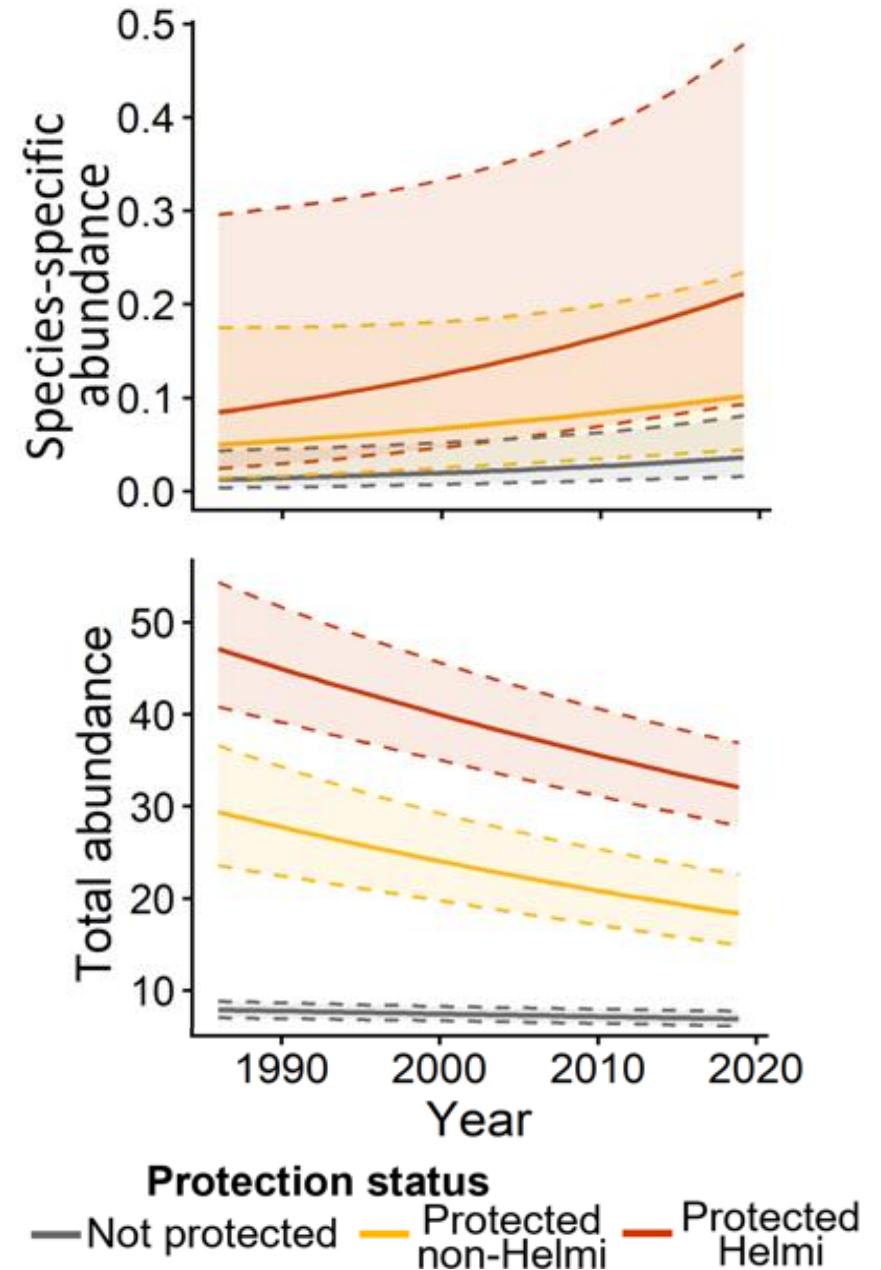
Tuloksia – suojelu

- Lajikirjo suurempi suojelualueilla

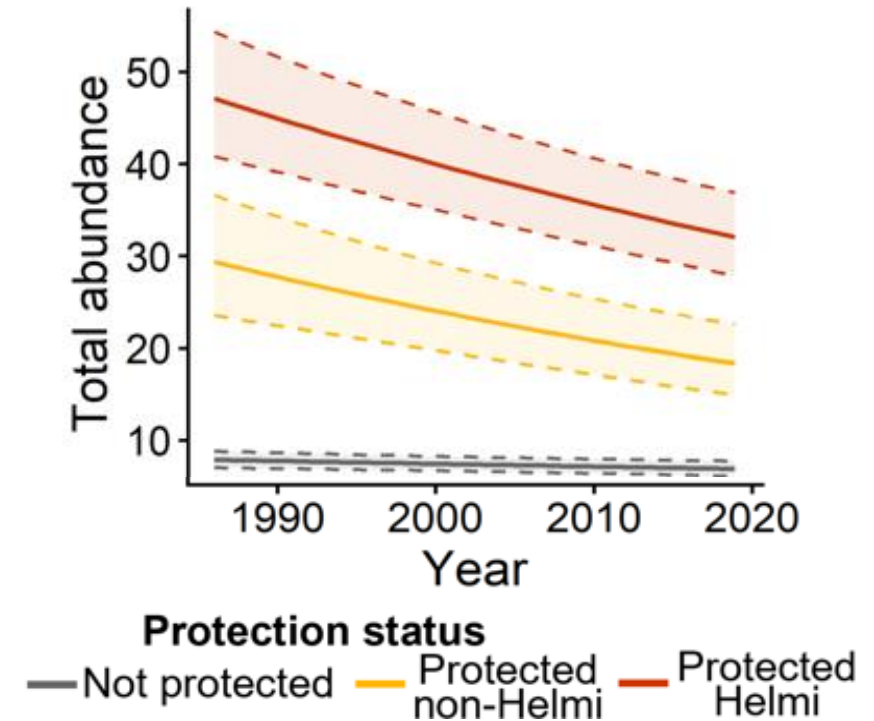
Tuloksia – suojelu

- Lintumäärät korkeampia suojelualueilla
- Kasvava trendi lajikohtaisessa tarkastelussa
 - “Keskivertolaji”- ajureina isokokoiset lajit
- Laskeva trendi kokonaismäärä-tarkastelussa
- Suojelualueilla trendit negatiivisempia kuin ei-suojelluilla alueilla

Tuloksia – suojelu

- Korkeampi kokonaismäärän lähtötaso suojelualueilla
 - Sisältää erikoistuneita ja herkkiä lajeja
 - Sallii vahvemman taantumisen – kaikki trendit ”tasaantuvat” lähellä nollaa!

Kilta- ja lajiesimerkki – suojele

- Killalla eri vaste kuin lajilla

		Ei suoj.	Ei-Helmi	Helmi
Dabbling ducks (8 sp.)		0.05 ns	↓ -0.16***	↓ -0.13***
	Garganey	↓ -0.43***	↓ -0.37*	-0.04 ns
	Shoveler	-0.9 ns	↓ -0.25*	↓ -0.16*
	Gadwall	↑ 0.76***	0.28 ns	↑ 0.51**
	Wigeon	↓ -0.23**	↓ -0.18**	-0.06 ns
	Mallard	↑ 0.07*	↓ -0.12*	↓ -0.06 ~
	Pintail	↓ 0.68***	0.10 ns	0.11 ns
	Teal	-0.02 ns	-0.10 ns	↓ -0.09*

Response unit	Protection annual slope		
	Unprotected (n=572)	Protected non-Helmi (n=139)	Protected Helmi (n=283)
Species-specific (35 sp.)	↑ 0.37*	↓ -0.11**	↓ -0.05 ~
Large herbivores (6 sp.)	↑ 1.27***	-0.16 ns	-0.04 ns
 Dabbling ducks (8 sp.)	0.05 ns	↓ -0.16***	↓ -0.13***
 Diving omnivores (11 sp.)	-0.18 ns	-0.06 ns	-0.02 ns
 Diving piscivores (8 sp.)	0.43 ns	↓ -0.20*	-0.06 ns
 Herons (2 sp.)	↑ 1.66***	-0.50 ns	↓ -0.44 ~

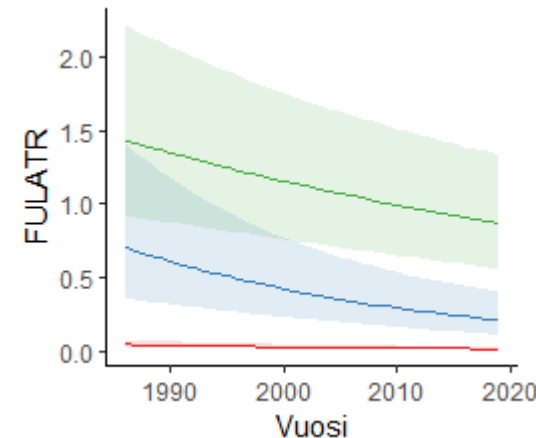
Nokikana ja silkkiuikku esimerkkeinä

- Vahvasti taantuneet ei-suojelluilla alueilla
 - Taantuma vaikuttaa lintuyhteisötason päätelmiin

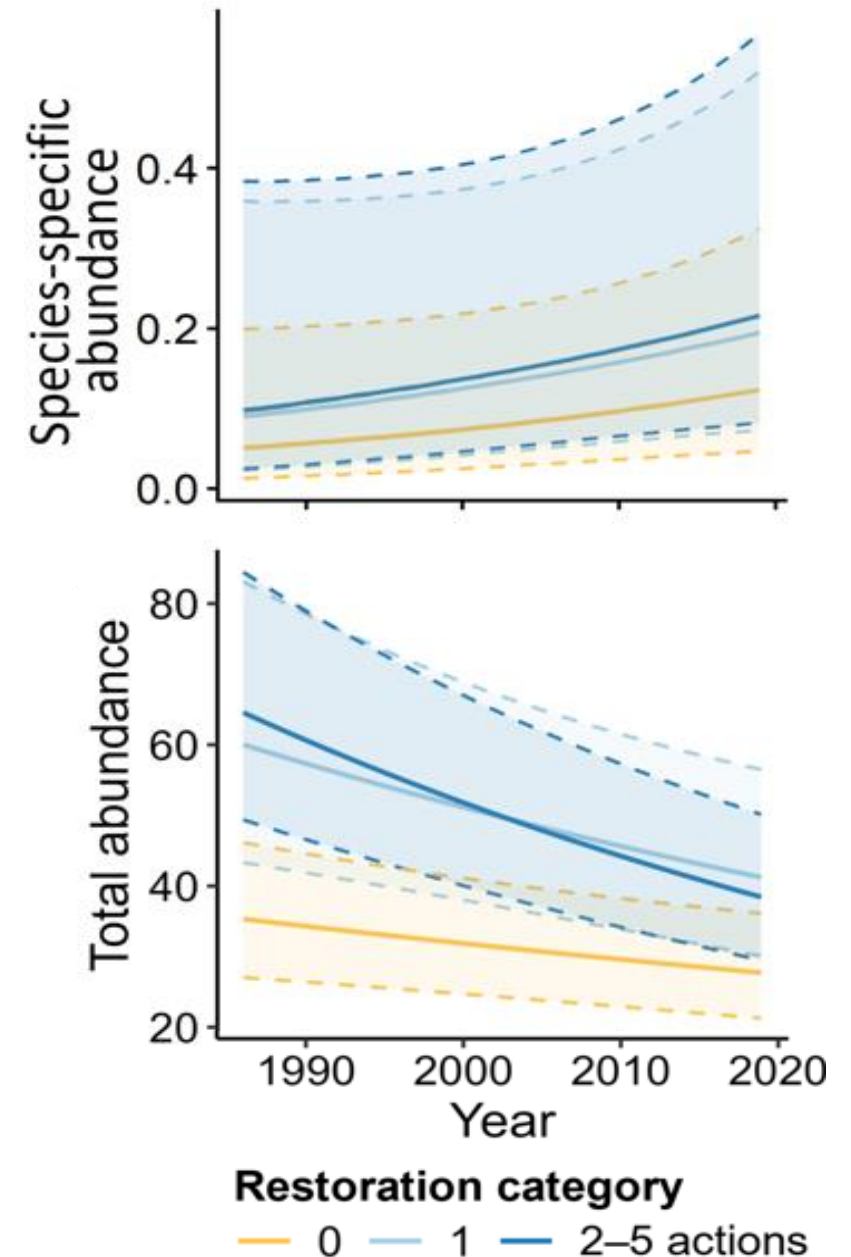
Nokikana ja silkkiuikku esimerkkeinä

- Vahvasti taantuneet ei-suojelluilla alueilla
 - Taantuma vaikuttaa lintuyhteisötason päätelmiin
- Suojelualueilla selvästi positiivisempi trendi
 - Helmi -alueilla menee parhaiten (saattavat silti taantua!)

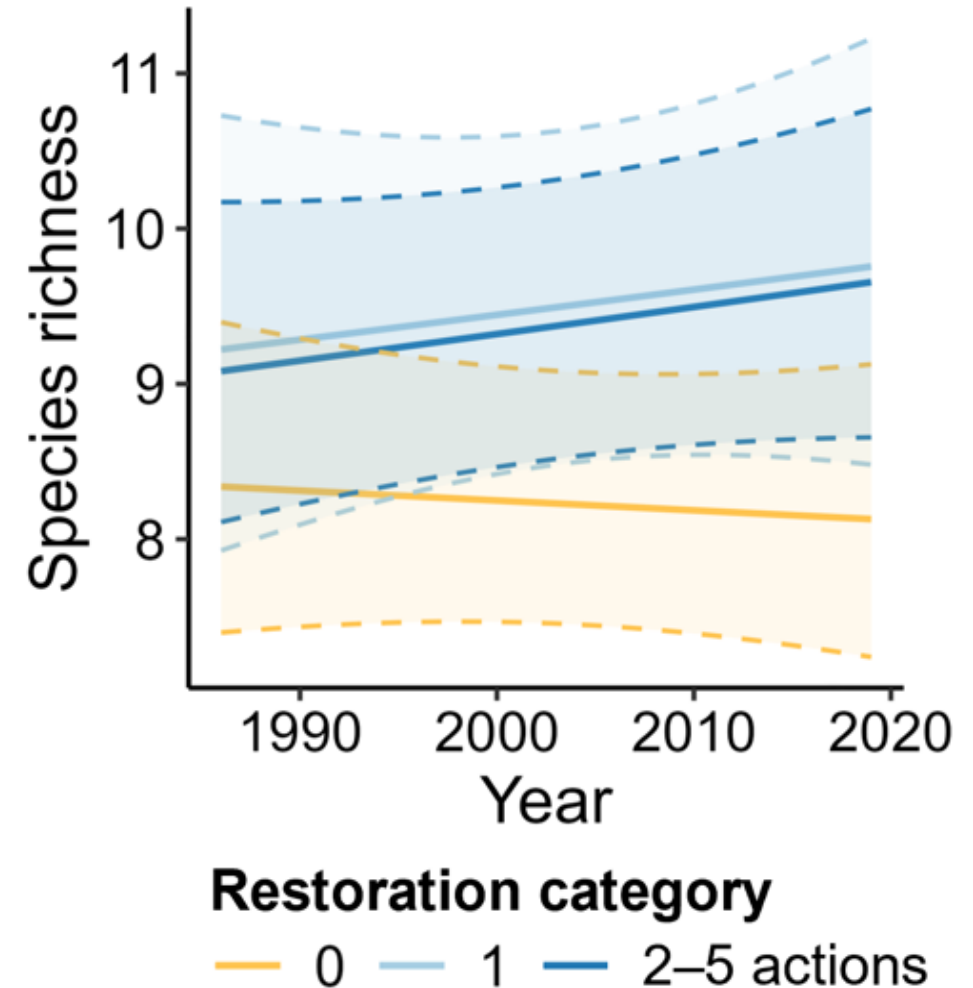
Tuloksia – ”kunnostustoimet”

- Lintumäärät korkeampia ”hoidetuilla” lintuvesillä
- Lajikohtaisessa mallissa ei trendiä
- Kokonaismäärä-mallissa taantuma
- ”Hoidetuilla” jyrkempi taantuma
 - Parempia lintuvesiä (Helmi) ”hoidettu”
 - Kuvastaa parempaa lähtötilannetta

Tuloksia – ”kunnostustoimet”

- Lajirikkaus korkeampi ”kunnostetuilla” kohteilla
- Ei trendejä

Päätelmät

- Suojelukohdeet ja Helmi-kohteet valittu onnistuneesti
 - Enemmän lintuja ja korkeampi lajirikkaus
- Suojeleminen ei yksinään aina auta; valuma-alueen paineet
 - Suojelu yksinään ei taannut positiivisempia populaatiotrendejä
- Ennen Helmiä tehdyt pienet kunnostustoimet olivat riittämättömiä
 - “Kunnostus” ei parantanut merkittävästi populaatiotrendejä
- Tulkinnessa varovaisuutta!
 - Hoidetut ja hoitamattomat kohteet hyvin erilaisia – vertailukelpoisuus?

Oppeja suojeluun:

- Huomattavia eroja riippuen havaintoyksiköstä:
 - Lajikohtainen, kiltakohtainen, kokonaismäärä
- Suojelun ja hoidon arvioinnissa tulisi:
 - Yhdistää laji- kilt- ja koko yhteisön tilaa kuvastavia mittareita
 - Huomioida suojelualueiden ulkopuolelta tulevia paineita (valuma-alue!)

Kiitos!

Erityiskiitos vesilintulaskijoille!

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

LUOMUS
FINNISH MUSEUM OF NATURAL HISTORY